

GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI PİYANO ÖĞRENCİLERİNİN KAYGI DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Mehmet Serkan UMUZDAŞ

*Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı,
Ankara, Türkiye*

Özet

Bu araştırmanın amacı, Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı piyano öğrencilerinin vize ile final süreci arasındaki kaygı düzeylerini tespit etmek, bu doğrultuda kaygının zararlı etkilerini engellemek ya da en aza indirmek için önerilerde bulunmaktır. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı 'nda 2006- 2007 öğretim yılında 200 öğrenci öğrenim görmektedir. Bu çalışmada zorunlu piyano dersini alan 150 öğrencinin tamamı örnekleme dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda değerlendirmelerinin komisyon tarafından yapılmasının başarılarını engelleyecek bir değişken olduğunu düşünen öğrencilerde bu düşüncenin “yüksek” düzeyde kaygıya neden olduğu saptanmıştır. İkinci sınıf öğrencilerinin diğer sınıflardaki öğrencilere göre daha kaygılı oldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Müzik, piyano eğitimi, kaygı,.

ANALYSIS GAZI UNIVERSITY FACULTY OF EDUCATION MUSIC TEACHING PROGRAMMES' PIANO STUDENTS' ANXIETY LEVEL

Abstract

The aim of research is to give suggestion for determine anxiety level of Gazi University Faculty of Music Teaching Programme piano students' mid term to final exam process, to reduce or block bad conditions of anxiety. In 2006-2007 academic year, 200 students are studying at Gazi University Gazi Faculty of Education Music Teaching Programme. In this study, 150 students who gets piano lessons obligatory were attached to the research. Results, reached by method of survey. These are major results of study:It is determined that opinion of “the assessments are done by commission is a factor at students success” results high level anxiety. It is determined second class students anxiety leverage points more then other class students.

Key words: Music, piano education, anxiety

1. GİRİŞ

Piyano öğrenim sürecinde öğrenciler beyin-el birlikteliğini üst seviyelere çıkartmak zorunda kalırlar. Bu süreçte daha önce hiç karşılaşmadıkları kassal hareketleri öğrenme zorunluluğu öğrenci için olduğu kadar öğretmen için de problem yaratabilir. Bu tür sorunlar öğrencide kaygıya neden olabilmektedir.

Kaygı (anxiety); “Başa bir tehlike gelecek duygusu” (1), “yeterlik, kontrol, benlik saygısı gibi temel güdülerin bir görevin başarılammaması yüzünden tehdit edilmesi” (2) ve yine stres yaratan durumların oluşturduğu “üzüntü algılama ve gerginlik” (3), “endişe, kuruntu, korku, telaş ve huzursuzluk gibi insanda baskı ve gerilime yol açan duygusal ve gözlenebilir reaksiyonlardır” (4).

Kaygı, “nedeni açık olmayan” (5) ya da “doyurulamayan güdülerden dolayı” (6) sıkıntı içinde olmaktır. Bu duygu ve durumları sık yaşayan insanoğlunun var oluşundaki en temel duygulardan biridir.

Amerikan Psikiyatri Birliği (7) (APA)’nın tanımına göre kaygı; kişiliğin bilinçli bölümünde hissedilen ve ortaya çıkan tehlike sinyalidir. Bu tehdit, kişiliğin içinde, dış ortamdaki bağımsız veya bağımlı olarak üretilir.

Kaygı, “öğrenme ve genelleme yoluyla ortaya çıkan belirsiz korku, endişe” olarak veya “kötü bir sonuç beklemekten dolayı hissedilen üzüntü, endişe, tasa, telaş, iç sıkıntısı nöbeti” olarak da tanımlanabilir (8).

“Hoş olmayan bir durumunun algılanması; insanı kederlendirir ve sinir sisteminde gerginlik yaratır” (9), “başa çıkma mekanizmalarının azalmasına sebep olabilir” (10). Bireyi hedefinden uzaklaştıran herhangi bir durum, sorun teşkil ederek kaygıyı doğurur. Kaygı da çoğu zaman başka sorunlara yol açar. Kaygı ve yarattığı sorunların düzeyi, sorunu yaratan uyarıcının kişi tarafından nasıl algılandığına göre değişir. Öyle ki kaygı “bir konuda düşüncelerini toplamaktan, belleğini kullanmaktan yoksun kılacak duruma kadar yoğunlaşabilir” (11). Bu beceriden yoksunlaşma hali, bireyi hedefinden daha da uzaklaştıracaktır.

Kaygılanmanın başarıyı olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Bu sonuca ulaşmış olan çok sayıda araştırma bulgusu mevcuttur. Başarır (12)’in, “Ortaokul Son Sınıf Öğrencilerinde Sınav Kaygısı, Durumluk Kaygısı, Akademik Başarı ve Sınav Başarısı Arasındaki İlişkiler”i incelediği araştırmasının sonucunda “düşük sınav kaygısı taşıyan öğrencilerin, giriş sınavlarında, ortalama olarak yüksek sınav kaygısı taşıyan öğrencilere oranla daha başarılı oldukları” görülmüştür. Dalkılıç (13)’a ait İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı birinci sınıf öğrencilerinin yabancı dil kaygısı ve dersteki başarıları arasındaki ilişkiyi inceleyen “An Investigation into The Role of Anxiety in Second Language Learning” adlı araştırmanın bulguları da bu düşüncüyü destekler niteliktedir. Öğrencilerin kaygı seviyeleri ile okuma yazma ve konuşma derslerindeki başarı düzeyleri arasında ters ilişki olduğu, kaygının en çok rastlanan sonu-

cunun başarısızlık olduğu saptanmıştır. Yine Benbasa(14)'nın, “ Children's Over and Underestimation of Academic Perfornce in Relation to Anxiety and Self-Concept” isimli araştırması kaygı ile akademik performans arasında negatif korelasyon olduğunu doğrulamaktadır.

Ana hatlarıyla açıklanmaya çalışılan kaygıyı, Gazi Eğitim Fakültesi müzik öğretmenliği programı piyano öğrencilerinin de yaşamakta oldukları, kaygı kavramının öğrenciler hatta eğitimciler tarafından başka kavramlarla karıştırılmakta olmasının başlı başına bir problem olduğu düşünüldüğünde, öğrencinin yaşamakta olduğu kaygının düzeyinin bilinmemesi de bu durumun yarattığı bir başka problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tür problemleri çözümlenebilmeyi ve çözebilmeyi sağlamak amacıyla “Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı piyano öğrencilerinin okudukları sınıfa göre vize ile final süreci arasındaki kaygı düzeyleri nedir?” cümlesi araştırmanın problemi olarak seçilmiştir.

Bu çalışma ile Gazi Eğitim Fakültesi müzik öğretmenliği programı piyano öğrencilerinin vize ile final süreci arasındaki kaygı düzeylerini tespit etmek, bu doğrultuda kaygının zararlı etkilerini engellemek ya da en aza indirmek için önerilerde bulunmaktır.

Araştırma; elde edilen sonuçlar ve getirilen öneriler doğrultusunda eksikliklerin giderilmesine yönelik çalışmalarla literatüre katkıda bulunacak olması, bu konu ile ilgili yapılabilecek çalışmalara yol göstermesi ve kaynak oluşturması bakımından önem taşımaktadır.

Bu araştırma, 2006–2007 eğitim-öğretim yılında Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalında piyano eğitimi gören öğrencilerle yapılmıştır. Kaygı düzeylerinin sınıflara ayrılarak incelenmesi, kaygının hangi türünün hangi sınıf düzeyinde ortaya çıktığının saptanması amacıyla yapılmıştır.

Çalışma ile müzik bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin yıllardır yaşamakta oldukları kaygı olgusunu tanımları sağlanacaktır. Kuşkusuz bu gelişme öğrenciler açısından oldukça faydalıdır. Müzik öğretmeni adayları dört yıl süren müzik eğitimleri süresince gerek sınavlarda gerekse konserlerde performans sergilemektedirler. Bir veya birkaç kez yaşanabilen başarısızlıklar öğrenme sürecini olumsuz etkileyebilmektedir. Öğrencilerin bazıları, uzun süre emek verdikleri çalışmalarının başarı ile neticelenmemesi durumunda tükenmişlik ya da kaygı durumları yaşamaktadırlar. Bu da kaygılı bir müzik öğretmenin yetişmesine neden olabilir. Kaygı kavramının tanınması ve saptanma ihtiyacı bu gibi durumlarda kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

1.1. Tanımlar

Öğrenci: GÜGEF Müzik Öğretmenliği Programı'na kayıtlı, zorunlu piyano eğitimi gören birey.

Kaygı: Öğrenme ve genelleme yoluyla ortaya çıkan belirsiz huzursuzluk.

Vize: Öğrencilerin başarı durumunu ölçmek için yapılan ara değerlendirme.

Final: Öğrencilerin başarı durumu ölçmek için her yarıyıl/yılsonunda yapılan değerlendirme.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada tanımlayıcı (betimleyici) yöntem modellerinden olan survey (alan taraması) tipi bir araştırma modeli kullanılmıştır.

Bu çalışmanın evrenini 2006- 2007 öğretim yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programına devam ederek zorunlu piyano dersini alan 150 öğrenci oluşturmaktadır. Evrenin tamamı örnekleme dâhil edilmiştir.

Araştırmanın kaygı düzeyi saptanmasına yönelik betimsel boyutunda veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından uzman görüşü alınarak oluşturulan bu anket 25 kaygı düzeyi sorusunu içermektedir. Anket oluşturma aşamasında; katılımcılara kompozisyon yazdırılarak “piyano vize ve final sınavları arasındaki süreçte kendilerinde kaygı uyandıran durumlar”ı betimlemeleri istenmiştir. Kompozisyonların içeriği analiz edilerek anketin taslak halini alması sağlanmıştır. Var olan durumun ortaya koymak amacıyla hazırlanan veri toplama aracı bir ölçek olmadığı için geçerlik ve güvenirlik çalışmasına gerek duyulmamıştır. Ancak taslak anket müzik eğitimi ve kaygıyı ilişkisel olarak çalışmış, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim Dalı Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda görevli iki öğretim üyesinden görüşleri alınarak son halini almıştır. Anketi 150 öğrenciden 125’i cevaplamış, %83,3 oranında geri dönüş sağlanmıştır. Bu oranın %33,6 sı 1. Sınıf öğrencileri(n=42), %35,2’si 2. Sınıf öğrencileri(n=44), %31,2’si 3. Sınıf öğrencileri (n=39) oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin değerlendirilmesi 125 öğrenciden toplanan anketlere verdikleri cevaplarla yapılmıştır. Verilerin analizinde, anketten aldıkları puanlar hesaplanmış Crosstab (çapraz tablo) ile gösterilerek yorum yapılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen veriler çözümlenerek anket formunda yer aldığı sıraya göre tablolara dönüştürülerek yorumlanmıştır.

Tablo 3.1.1. Vize Sınavındaki Başarı Düzeyi ile Final Sınavındaki Kendine Güven Düzeyi Arasındaki İlişki ile İlgili Öğrenci Görüşleri

Soru 1	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	1	2,4	7	16,7	13	31,0	9	21,4	12	28,6	42	33,6
2. sınıf	11	25,0	4	9,1	7	15,9	8	18,2	14	31,8	44	35,2
3. sınıf	4	10,3	5	12,8	14	35,9	7	17,9	9	23,1	39	31,2
Toplam	16	12,8	16	12,8	34	27,2	24	19,2	35	28,0	125	100

Tablo 3.1.1.'de vize sınavında başarısız olmanın öğrencilerde “yüksek” düzeyde(%28) kaygı yarattığı görülmektedir. Daha önce yaşanmış olan bir başarısızlığın tekrar gerçekleşeceği inancının, kişisel öğrenilmiş çaresizliğin bir ürünü olduğu düşünülmektedir. Burada, vizedeki başarısızlığının finalde tekrar yaşanacağı düşüncesinin, öğrencinin kaygı derecesini yükselttiği görülmektedir.

Tablo 3.1.2. Girilecek Sınava Yönelik Endişelere ve Bu Endişelerin Sınava Olan Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 2	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	3	7,1	11	26,2	11	26,2	13	31,0	4	9,5	42	33,6
2. sınıf	3	6,8	10	22,7	7	15,9	14	31,8	10	22,7	44	35,2
3. sınıf	2	5,1	4	10,3	17	43,6	8	20,5	8	20,5	39	31,2
Toplam	8	6,4	25	20,0	35	28,0	35	28,0	22	17,6	125	100

Tablo 3.1.2.'de, öğrencilerin “orta” düzeyde(%28) endişe duydukları gözlenmektedir. Özellikle üçüncü sınıf öğrencilerin bu seçenekteki görüşleri farkın kaynağıdır.

Tablo 3.1.3. Önemli Bir Sınava Girmenin Uyku Düzenini Etkileme Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 3	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	6	14,3	9	21,4	11	26,2	11	26,2	5	11,9	42	33,6
2. sınıf	7	15,9	6	13,6	13	29,5	9	20,5	9	20,5	44	35,2
3. sınıf	7	17,9	6	15,4	11	28,2	11	28,2	4	10,3	39	31,2
Toplam	20	16,0	21	16,8	35	28,0	31	24,8	18	14,4	125	100

“Kaygılı birey gevşemede zorluk çeker” (15) Uykuya geçmek için gerekli olan gevşemenin sağlanamaması, kaygının sonuçlarından biri olarak kabul edilebilir. Bu durumun öğrencilerde “orta” düzeyde(%28) yaşandığı görülmektedir.

Tablo 3.1.4 Sınav Sırasında İlgili Odağı Olmanın Doğuracağı Sonuçlara İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 4	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	4	9,5	4	9,5	12	28,6	9	21,4	13	31,0	42	33,6
2. sınıf	3	6,8	8	18,2	8	18,2	11	25,0	14	31,8	44	35,2
3. sınıf	3	7,7	6	15,4	7	17,9	7	17,9	16	41,0	39	31,2
Toplam	10	8,0	18	14,4	27	21,6	27	21,6	43	34,6	125	100

Freud’tan aktaran Özodaşık, (16)’ın da belirttiği gibi “kaygı, gerçek dışı ve mantığa aykırı bir niteliğe bürünürse uyum fonksiyonunu yitirir ve normal dışı davranışların ortaya çıkmasına sebep olur”. Tablo 3.1.4.’te ve 25’te final sınavının komisyon tarafından yapılmasının öğrencilerde “yüksek” düzeyde(%34,6) kaygı yarattığı görülmektedir. Bu durumun; öğrencinin, komisyonu tehlike olarak algılaması nedeniyle, konumuna gerekli uyumu sağlayamamasından ve istedik çalma fonksiyonlarına yapmış olduğu olumsuz etkiden kaynaklandığı söylemek mümkündür.

Tablo 3.1.5. Sınavlarda Gösterilecek Başarı Düzeyinin Geleceği Etkilemesine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 5	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	1	2,4	3	7,1	8	19,0	17	40,5	13	31,0	42	33,6
2. sınıf	2	4,5	2	4,5	7	15,9	14	31,8	19	43,2	44	35,2
3. sınıf	1	2,6	3	7,7	7	17,9	13	33,3	15	38,5	39	31,2
Toplam	4	3,2	8	6,4	22	17,6	44	35,2	47	37,6	125	100

Tablo 3.1.5.'te, (%37,6) “oldukça” seçeneğinde görüş bildiren çoğunluğun, notların ileride onları etkileyecek olmasından kaynaklanan kaygıyı “yüksek” derecede yaşadıkları görülmektedir. Mezun olmaya daha yakın olan ikinci ve üçüncü sınıf öğrencileri gelecek kaygısını birinci sınıflara oranla daha yüksek düzeyde yaşamaktadırlar.

Tablo 3.1.6. Motivasyon ile Başarı Düzeyi Arasındaki İlişki ile İlgili Öğrenci Görüşleri

Soru 6	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	7	16,7	15	35,7	11	26,2	6	14,3	3	7,1	42	33,6
2. sınıf	7	15,9	12	27,3	9	20,5	7	15,9	9	20,5	44	35,2
3. sınıf	8	20,5	8	20,5	12	30,8	9	23,1	2	5,1	39	31,2
Toplam	22	17,6	35	28,0	32	25,6	22	17,6	14	11,2	125	100

Tablo 3.1.6.'da öğrencilerin genelinde motivasyon ile ilgili bir sorunla rahatsızlık yaratacak ölçüde karşılaşmadıklarını çoğunluğu “az”(%28) ve “kısmen” (%25,6) seçeneklerini işaretleyerek ifade etmektedirler. Bu dikkat çekici ifade Vural (17)'in “çoğu öğrenci kötü not alma korkusu yüzünden ders çalışmaya motive olur” ifadesini aklı getirmektedir. Belki de öğretim elemanı, motive ettiğini düşündüğü öğrenciyi daha çok kaygılandırmaktadır.

Tablo 3.1.7. Başkalarının, Vize Notundan Hareketle Genel Başarı Düzeyine İlişkin Yorum Yapmaları ile İlgili Öğrenci Görüşleri

Soru 7	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	13	31,0	8	19,0	10	23,8	7	16,7	4	9,5	42	33,6
2. sınıf	12	27,3	6	13,6	11	25,0	6	13,6	9	20,5	44	35,2
3. sınıf	9	23,1	14	35,9	9	23,1	5	12,8	2	5,1	39	31,2
Toplam	34	27,2	28	22,4	30	24,0	18	14,4	15	12,0	125	100

Tablo 3.1.7.'de görüldüğü gibi, öğrenciler diğer insanların kendileriyle ilgili olan düşünceleriyle ilgili yaşadıkları kaygıyı “düşük” düzeyde yaşadıkları, hatta çoğunluğunun böyle bir kaygıyı “hiç”(%27,2) yaşamadıkları görülmektedir. Bu bulgu ile öğrencilerin kendilerine olan güvenlerinin, diğer insanların düşünceleriyle sarsılmayacak kadar sağlam olduğu sonucuna ulaşılabılır.

Tablo 3.1.8 Sınavlara Tam Olarak Hazırlanamama Duygusunu Yaşama Düzeylerine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 8	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	5	11,9	7	16,7	8	19,0	10	23,8	12	28,6	42	33,6
2. sınıf	5	11,4	10	22,7	10	22,7	9	20,5	10	22,7	44	35,2
3. sınıf	4	10,3	8	20,5	7	17,9	12	30,8	8	20,5	39	31,2
Toplam	14	11,2	25	20,0	25	20,0	31	24,8	30	24,0	125	100

Tablo 3.1.8.'de öğrencilerin, sınava tam olarak hazır olma duygusunu yaşayama derecelerini “yüksek” olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Birinci sınıfların cevapları çoğunlukla (%28,6) “oldukça” seçeneğinde toplanmıştır. Bu durumun birinci sınıf öğrencilerinin kendilerinden neler beklendiğini konusundaki bilgi ve deneyim eksikliğinin diğer sınıf öğrencilerine oranla daha fazla olmasından kaynaklandığını düşünülebilir.

Tablo 3.1.9. Sınav Sırasındaki Dış Etkenlerin Sınavı Olumsuz Etkileme Düzeylerine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 9	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	1	2,4	8	19,0	11	26,2	12	28,6	10	23,8	42	33,6
2. sınıf	3	6,8	8	18,2	9	20,5	8	18,2	16	36,4	44	35,2
3. sınıf	3	7,7	9	23,1	10	25,6	11	28,2	6	15,4	39	31,2
Toplam	7	5,6	25	20,0	30	24,0	31	24,8	32	25,6	125	100

Tablo 3.1.9.'a bakıldığında, sınav sırasındaki bazı olayların öğrenciyi olumsuz etkileme derecelerinin “yüksek”(%25,6) olduğu görülmektedir. Buradan, öğrencinin konsantrasyonunu etkileyebilecek olayların öğrencide kaygıya sebep olduğunu söylemek mümkündür. “Çocuğun çevresindeki kaygılı insanların varlığı ile çocuktaki kaygı gelişir.”(18). Sınav günü öğrencinin bir arkadaşı, öğretim elemanı ya da ailesinin kaygılı halinden etkilenmesi de mümkündür.

Tablo 3.1.10. Sınav Öncesi Yaşanan Olumsuz Duyguların Düzeyine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 10	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	6	14,3	9	21,4	14	33,3	9	21,4	4	9,5	42	33,6
2. sınıf	3	6,8	11	25,0	10	22,7	11	25,0	9	20,5	44	35,2
3. sınıf	1	2,6	8	20,5	5	12,8	13	33,3	12	30,8	39	31,2
Toplam	10	8,0	28	22,4	29	23,2	33	26,4	25	20,0	125	100

Öğrencilerin sınav öncesinde “kısmen” kaygı yaşadıkları söylenebilir. Çoğunluk “yeterince” (%26,4) seçeneğinde toplanmış olsa da “kısmen”(%23,2) ve “az”(%22,4) seçenekleri azımsanamayacak kadar fazladır. Bu konuda yaşanan kaygı düzeyi birinci sınıf öğrencilerinde diğer sınıftaki öğrencilere göre daha düşüktür. Bu durum, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerinin sayısal olarak daha çok sınav deneyimi yaşamalarına bağlanabilir. Geçmişte alınan başarılı veya başarısız sınav sonuçlarının öğrencinin kaygı düzeyini etkilediği düşünülebilir.

Tablo 3.1.11. Sınavların Gelecekteki Amaçlara Ulaşılmasında Ölçüt Olmasına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 11	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	1	2,4	5	11,9	14	33,3	14	33,3	8	19,0	42	33,6
2. sınıf	2	4,5	5	11,4	5	11,4	10	22,7	22	50,0	44	35,2
3. sınıf	1	2,6	8	20,5	7	17,9	11	28,2	12	30,8	39	31,2
Toplam	4	3,2	18	14,4	26	20,8	35	28,0	42	33,6	125	100

Tablo 3.1.11.'de sınavlarda başarılı olan öğrencilerin gelecekteki yaşamında da başarılı olabileceği görüşüne çoğunlukla (%33,6) katılmadıkları görülmektedir. İkinci sınıfların bu görüşe katılmama oranlarının yüksekliği (%50) ilgi çekicidir.

Tablo 3.1.12. Sınava Yönelik Çalışma Sürecindeki Olumsuz Düşüncelerin Başarıya Olan Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 12	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	12	28,6	12	28,6	9	21,4	6	14,3	3	7,1	42	33,6
2. sınıf	9	20,5	15	34,1	9	20,5	6	13,6	5	11,4	44	35,2
3. sınıf	8	20,5	15	38,5	8	20,5	5	12,8	3	7,7	39	31,2
Toplam	29	23,2	42	33,6	26	20,8	17	13,6	11	8,8	125	100

Tablo 3.1.12.'de öğrencilerin sınav öncesinde girecekleri sınavla ilgili olumsuz düşüncelerle önyargıya varma oranları “düşük” olmakla birlikte, bu oranın, birinci sınıfların cevaplarıyla (%28,6) yükselmesi dikkat çekmektedir. Okuldaki ilk yılını yaşayan birinci sınıf öğrencileri, senaryo eksikliği nedeniyle daha yüksek kaygı taşımaları beklenen bir bulgudur.

Tablo 3.1.13. Sınav Sonuçlarını Almadan Önceki Olumsuz Düşüncelere İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 13	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf			12	28,6	17	40,5	7	16,7	6	14,3	42	33,6
2. sınıf	6	13,6	13	29,5	13	29,5	5	11,4	7	15,9	44	35,2
3. sınıf	3	7,7	13	33,3	5	12,8	9	23,1	9	23,1	39	31,2
Toplam	9	7,2	38	30,4	35	28,0	21	16,8	22	17,6	125	100

Tablo 3.1.13.'e bakıldığında, sınav sonrası olumsuz düşüncelerin dokuz öğrenci (%7,2) dışında tüm öğrenciler tarafından değişik düzeylerde yaşandığı görülmektedir. Birinci sınıflarda sınav sonrası huzursuzluk yaşamayan öğrenci bulunmamaktadır.

Tablo 3.1.14. Başarı Düzeyinin Ebeveyn Düşüncelerine Olan Etkisine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 14	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	16	38,1	12	28,6	8	19,0	3	7,1	3	7,1	42	33,6
2. sınıf	15	34,1	11	25,0	8	18,2	4	9,1	6	13,6	44	35,2
3. sınıf	15	38,5	9	23,1	10	25,6	3	7,7	2	5,1	39	31,2
Toplam	46	38,8	32	25,6	26	20,8	10	8,0	11	8,8	125	100

Tablo 3.1.14.'te görüldüğü gibi, düşük not aldığı anda ailelerin hayal kırıklığına uğrayacağı ile ilgili soruya öğrenciler çoğunlukla (%38,8) “hiç” seçeneğinde görüş bildirmişlerdir. Diğer öğrencilerin de bu konudaki kaygıları “düşük” düzeydedir.

Tablo 3.1.15. Sınava Hazırlanma Sürecinde Duyulan Kaygıya İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 15	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	9	21,4	16	38,1	11	26,2	3	7,1	3	7,1	42	33,6
2. sınıf	13	29,5	10	22,7	10	22,7	6	13,6	5	11,4	44	35,2
3. sınıf	7	17,9	13	33,3	12	30,8	6	15,4	1	2,6	39	31,2
Toplam	29	23,2	39	31,2	33	26,4	15	12,0	9	7,2	125	100

Tablo 3.1.15.'te, sınava hazırlanma sürecinde duyulan kaygının sınavını olumsuz yönde etkilediğini belirten öğrenci yüzdesi “düşük”tür. 29 öğrenci (%23,2) ise böyle bir durumla “hiç” karşılaşmadığını ifade etmektedir.

Tablo 3.1.16. Sınav Sonrasında, Olduğundan Daha İyi Performans Gösterebileceğini Düşünmesine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 16	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	1	2,4	8	19,0	7	16,7	13	31,0	13	31,0	42	33,6
2. sınıf	3	6,8	6	13,6	6	13,6	14	31,8	15	34,1	44	35,2
3. sınıf			5	12,8	10	25,6	11	28,2	13	33,3	39	31,2
Toplam	4	3,2	19	15,2	23	18,4	38	30,4	41	32,8	125	100

Tablo 3.1.16.'da sınav sonrasında, olduğundan daha iyi performans gösterebileceğini düşünen öğrenci yüzdesinin “yüksek” olduğu görülmektedir. Anketi cevaplayan öğrencilerden dördü (%3,2) bu duyguyu “hiç” yaşamadığını ifade etmiştir. Öğrencilerin sınavda performanslarının tümünü gösterememiş olmalarının, sınav öncesinde ya da sınav esnasına duydukları kaygıdan kaynaklanabileceği düşünülebilir.

Tablo 3.1.17 Sınav Sırasında Duyguların Dikkati Etkilemesine İlişkin Öğrenci İlişkin Görüşleri

Soru 17	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	5	11,9	16	38,1	9	21,4	7	16,7	5	11,9	42	33,6
2. sınıf	4	9,1	10	22,7	10	22,7	9	20,5	11	25,0	44	35,2
3. sınıf	3	7,7	13	33,3	9	23,1	7	17,9	7	17,9	39	31,2
Toplam	12	9,6	39	31,2	28	22,4	23	18,4	23	18,4	125	100

Tablo 3.1.17'ye bakıldığında, sınav sırasındaki duyguların öğrencinin dikkatini etkilemesinin 12 öğrenci (%9,6) dışında tüm öğrenciler tarafından değişik düzeylerde yaşandığı görülmektedir. Cevapların genel olarak (%31,2) “az” seçeneğinde toplanmış olduğu görülse de, diğer yüzdeler azımsanmayacak derece de yüksektir. “Yüksek” olan seçeneklerin yüzdeleri yatay toplama yoluna gidildiğinde ikinci sınıf öğrencilerin bu konuda daha kaygılı oldukları görülmektedir.

Tablo 3.1.18 Sınava Çok Çalışarak Daha Çok Hata Yapılmasına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 18	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	22	52,4	13	31,0	4	9,5	3	7,1			42	33,6
2. sınıf	19	43,2	10	22,7	10	22,7	1	2,3	4	9,1	44	35,2
3. sınıf	8	20,5	14	35,9	11	28,2	4	10,3	2	5,1	39	31,2
Toplam	49	39,2	37	29,6	25	20,0	8	6,4	6	4,8	125	100

Tablo3.1.18.'de öğrencilerde çok çalışmanın başarıyı beraberinde getireceği düşüncesinin hâkim olduğu söylenebilir. Bu görüşün çoğunlukla (%52,4) birinci sınıflar tarafından benimsendiği görülmektedir.

Tablo 3.1.19. Başarısızlık Sonucu Güvensizlik Oluşumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 19	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	10	23,8	17	40,5	8	19,0	4	9,5	3	7,1	42	33,6
2. sınıf	8	18,2	12	27,3	12	27,3	4	9,1	8	18,2	44	35,2
3. sınıf	9	23,1	15	38,5	7	17,9	5	12,8	3	7,7	39	31,2
Toplam	27	21,6	44	35,2	27	21,6	13	10,4	14	11,2	125	100

Tablo 3.1.19.'a bakıldığında, sınavda başarısız olarak değerlendirilmenin kendine olan güvenini azalttığını düşünen öğrenci yüzdesi “düşük” tür. Anketi cevaplayan öğrencilerden 27’si (%21,6) bu duyguyu “hiç” yaşamadığını ifade etmiştir. Bu öğrencilere, arkadaşları ya da aileleri tarafından çeşitli sebeplerle gereğinden fazla güven sağlandığını düşünmek mümkündür. Başarısızlık sonucu doğan güvensizliği daha çok ikinci sınıf öğrencilerinin yaşadığı söylenebilir.

Tablo 3.1.20. Sınav Sırasında Fizyolojik Rahatsızlıklara İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 20	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	15	35,7	16	38,1	3	7,1	4	9,5	4	9,5	42	33,6
2. sınıf	10	22,7	11	25,0	9	20,5	8	18,2	6	13,6	44	35,2
3. sınıf	9	23,1	11	28,2	15	38,5			4	10,3	39	31,2
Toplam	34	27,2	38	30,4	27	21,6	12	9,6	14	11,2	125	100

Tablo 3.1.20.'de öğrencilerin sınav sırasında, kaygıdan kaynaklanan fizyolojik bir rahatsızlıkla “düşük”(%30) düzeyde karşılaştıkları görülmektedir. “Yeterince” ve “oldukça” seçeneklerinde görüş bildirenlerin çoğunlukla ikinci sınıf öğrencilerden oluşması, araştırmadaki diğer soruların bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Tablo 3.1.21. Başarısızlık Düzeyi ile Arkadaş Düşünceleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 21	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	17	40,5	12	28,6	5	11,9	6	14,3	2	4,8	42	33,6
2. sınıf	24	54,5	13	29,5	3	6,8	1	2,3	3	6,8	44	35,2
3. sınıf	18	46,2	14	35,9	5	12,8	1	2,6	1	2,6	39	31,2
Toplam	59	47,2	39	31,2	13	10,4	8	6,4	6	4,8	125	100

Tablo 3.1.21'e bakıldığında, öğrencilerin başarısızlık sonucu arkadaşlarının kendisiyle ilgili düşüncelerinin değişeceği görüşüne çoğunlukla (%47,2) katılmadıkları görülmektedir. Farkın kaynağının ikinci sınıf öğrencilerinin cevapları olduğu göze çarpmaktadır. "Hiç" seçeneğini işaretleyen öğrenciler dışındaki katılımcıların cevapları dışında, öğrencilerin değişik düzeylerde, başarıları ve arkadaşların hakkındaki düşünceleri arasında bir ilişki olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Tablo 3.1.22. Sınava Tam Hazırlanamama Duygusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 22	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	5	11,9	16	38,1	12	28,6	6	14,3	3	7,1	42	33,6
2. sınıf	8	18,2	12	27,3	13	29,5	7	15,9	4	9,1	44	35,2
3. sınıf	8	20,5	11	28,2	7	17,9	7	17,9	6	15,4	39	31,2
Toplam	21	16,8	39	31,2	32	25,6	20	16,0	13	10,4	125	100

Tablo 3.1.22.'ye bakıldığında, "hiç" seçeneğinde görüş bildiren 21 öğrenci (%16,8) dışında, öğrencilerin sınava tam olarak hazırlanamama ile ilgili kaygı yaşadıkları dikkat çekmektedir. Bu oranın "orta" düzeyde olduğu görülmektedir. Bir sınava tam olarak hazırlanıp hazırlanmadığını bilmemenin, bir öğrencinin en büyük problemlerinden biri olması, öğrencinin sınava yönelik hedefleri tam olarak algılayamamış olması ya da performansını değerlendirmeyi bilmediği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3.1.23. Sınavda Panik Olma Durumuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 23	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	3	7,1	12	28,6	11	26,2	12	28,6	4	9,5	42	33,6
2. sınıf	4	9,1	12	27,3	8	18,2	9	20,5	11	25,0	44	35,2
3. sınıf	4	10,3	13	33,3	6	15,4	7	17,9	9	23,1	39	31,2
Toplam	11	8,8	37	29,6	25	20,0	28	22,4	24	19,2	125	100

Tablo 3.1.23.'te benzer şekilde, öğrencilerin sınava girerken değişik düzeylerde bedensel olarak panik yaşadıklarını göstermektedir. 11 öğrenci (%8,8) bu durumu "hiç" yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Ancak diğer yüzdelerin azımsanmayacak kadar yüksektir. "Otonom sinir sisteminin yüksek düzeyde faal olması; fizyolojik belirtiler gösterebilir" (14) "Bu belirtiler; terleme, ağız kuruluğu, aşırı yemek yeme, su içme, solunumda sürat ve derinlik, boyun ve sırt kaslarında sertleşme, gerginlik, tedirgin bekleyiş hali, dikkati toplamada zorluk olarak görülebilmektedir." (19).

Tablo 3.1.24. Eğitimcilerin Heyecan Faktörünü Hesaba Katmaları Konusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 24	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf			4	9,5	4	9,5	13	31,0	21	50,0	42	33,6
2. sınıf	1	2,3	1	2,3	2	4,5	8	18,2	32	72,7	44	35,2
3. sınıf			2	5,1	3	7,7	9	23,1	25	64,1	39	31,2
Toplam	1	0,8	7	5,6	9	7,2	30	24,0	78	62,4	125	100

Öğrencilerin, ilgili ifadeye büyük bir oranla (%62,4) katıldıkları görülmektedir. Bu ifade ile öğrencilerin, heyecan faktörünün eğitimciler tarafından değerlendirildiği görüşüne hâkim olduklarını söylemek mümkündür.

Tablo 3.1.25. Sınavın Komisyon Tarafından Yapılması Konusuna İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru 25	Soru Alt Seçenekleri										Toplam	
	Hiç		Az		Kısmen		Yeterince		Oldukça			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
1. sınıf	5	11,9	5	11,9	10	23,8	9	21,4	13	31,0	42	33,6
2. sınıf	1	2,3	5	11,4	10	22,7	12	27,3	16	36,4	44	35,2
3. sınıf			6	15,4	5	12,8	11	28,2	17	43,6	39	31,2
Toplam	6	4,8	16	12,8	25	20,0	32	25,6	46	36,8	125	100

Tablo 3.1.25.'te öğrencilerin çoğunlukla (%36,8) “oldukça” seçeneğinde görüş bildirdikleri görülmektedir. Öğrencilerin, değerlendirmelerinin komisyon tarafından yapılmasının, başarılarını engelleyecek bir değişken olduğunu düşünen öğrencilerde “yüksek” düzeyde kaygıya neden olduğu söylenebilir. Bu kaygının en çok üçüncü sınıf öğrenciler tarafından yaşandığı görülmektedir.

4. SONUÇ

Çalışma sonucunda, piyano dersini alan öğrencilerde en çok kaygı yarattığı görülen durumlar; vize sınavında başarısız olma, değerlendirmelerinin komisyon tarafından yapılması, notların ileride onları etkileyecek olması, kötü not alma düşüncesi, sınavı tam olarak hazır olamama hissi, sınav esnasında gerçekleşen çevresel olaylar olarak maddelenebilir. Anketin 1., 6., 8., 10., 12., 18., 19., ve 22. soruları geçmişe dönük kaygıyı ifade eden maddeler içermektedir. Bu ifadelerle katıldığını belirten öğrenciler çoğunlukta. Buradan hareketle, öğrencilerde öğrenilmiş kaygı durumunun hakim olduğu söylenebilir. 4., 13., 15., 17., 19., 23., ve 25. İfadeler daha çok anlık kaygıları betimlemektedir. Geçmişten gelen kaygılar taşıyan öğrencilerin çoğunlukla bu maddelere de katıldıkları gözlemlenmektedir. Gelecek ile ilgili kaygıları ifade eden 2., 5., 11., 16., ve 24. İfadelere de katılım oranı yüksek sayılabilir. Ancak kaygının sonuçlarını ortaya koyabilecek 3., ve 19., ifadelerle katılımın azlığı, kaygının yarattığı sorunların fizyolojik rahatsızlıklara ulaşmadığının bir göstergesi olarak görülebilir.

5. ÖNERİLER

“Yüksek düzeyde” yaşanan kaygının sonuçlarının olumsuz olduğu düşünüldüğünden, öğrencilerin “yüksek düzeyde” kaygı yaşadıkları konulara ilişkin bilgilendirilmelerinin ve eğitilmelerinin sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılması önerilebilir. Sınavlara tam olarak hazırlanamamaktan kaynaklanan kaygı düzeyi “yüksek” öğrencilerin var oluşundan hareketle, öğretim elemanlarına, öğrencilerine verimli ve etkili çalışmaya yönelik öğretilere derslerinde daha çok yer vermeleri önerilebilir. Öğrencilerin, sadece komisyon tarafından yapılan değerlendirmelerden sorumlu tutulmuyarak, bütün dönem süresince düzenli aralıklarla yapılacak ölçme ve değerlendirmelerle kaygı yaşamamalarını sağlayacak yeni düzenlemeler önerilebilir. Öğrencilerin performans deneyimini artırma ve sınav kaygısını azaltma amaçlı sınıf konserleri düzenlenmesi önerilebilir. Öğrencilerin psikolojik sorunlarını aşma konusunda rehberlik hizmetlerinden yararlanma konusunda yönlendirilmeleri önerilebilir.

6. KAYNAKLAR

- 1-Öktem, N. (1981). Anksiyetenin Öğrenme ve Hafızaya Etkisi. İstanbul; Güryay Matbaası.
- 2-Fiske, S.T. and Morling, B. (1996). Controlling self and others: A theory of anxiety, mental control and social control. 22(2), 115-124b, Personality and Social Psychology Bulletin.

- 3-Özgüven, İ. E. (1994). Psikolojik Testler. Ankara; Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- 4-Köknel, Ö. (1989) Genel ve Klinik Psikiyatri, İstanbul; Nobel Kitabevi.
- 5-Arkonaç, O. (1986). Psikiyatrik Bozukluklar ve Tedavileri. İstanbul; Nobel Kitabevi.
- 6-Morgan, C.T. (1981). Psikolojiye Giriş 1, Ankara; Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları.
- 7-American Psychiatric Association (APA) (1994). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder, (4. ed.); Washington, DC.
- 8-Alaylıoğlu, R. O., Ferhan, A. (1976). Ansiklopedik Eğitim Sözlüğü, Bilim ve Kültür Eserleri Dizisi, İstanbul; İnkılap ve Aka Basımevi.
- 9-Spielberger, C.D. (1972). Conceptual and methodological issues, Anxiety current trends in theory and research, Ed: C.D. Spielberger. Vol.11, NewYork, Academic Press.
- 10-Lazarus, R. and Folkman S. (1984). Stres, Appraisal and Coping. New York, Springer.
- 11-Başaran, İ. E. (1992). Yönetimde İnsan İlişkileri. Ankara; Gül yayınevi.
- 12-Başarır, D. (1990). Ortaokul Son Sınıf Öğrencilerinde Sınav Kaygısı, Durumluk Kaygısı, Akademik Başarı ve Sınav Başarısı Arasındaki İlişkiler. Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- 13-Dalkılıç, N. (2001). An Investigation into The Role of Anxiety in Second Language Learning, Social Sciences of Institute, Adana, Çukurova Universty.
- 14-Benbasa, D. (2001). Children's Over and Underestimation of Academic Performace in Relation to Anxiety and Self-Concept, Social Science, İstanbul, Bogaziçi University.
- 15-Cüceloğlu, D. (1996). İnsan ve Davranışı. (Altıncı Basım) İstanbul, Remzi Kitabevi.
- 16-Özodaişık, M. (1989). Yalnızlığın Çeşitli Değişkenlerle İlişkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi.
- 17-Vural, İ. (1990). Psychometric Evaluation of Four System Anxiety Questionnaire in Turkish Population, Thesis M.A., İstanbul Boğaziçi University: Institute For Graduate Studies in Social Sciences.
- 18-Gençtan, E. (1988). Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar. İstanbul; Remzi Kitabevi.
- 19-Songar, A. (1981). Psikiyatri, İstanbul, Minnetoğlu Yayınevi.